

Briuselis, 2018 09 12
COM(2018) 644 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI IR EUROPOS INVESTICIJŲ BANKUI**

Veiksmingesnės investicijų už Europos Sąjungos ribų finansinės struktūros kūrimas

1. Įvadas

Siekiant reaguoti į vis sudėtingesniais tampančius mus supančio pasaulio iššūkius – pradedant konfliktais dėl skurdo bei migracija ir baigiant su klimato kaita susijusiais bei demografiniais iššūkiais – vystymosi finansavimo pagrindą turi sudaryti finansavimo šaltinių derinys¹. Kad poveikis būtų didesnis, viešosios ir privačiosios lėšos turi būti panaudotos kuo veiksmingiau. Tam reikia, kad Europos Sąjunga būtų aktyvi ir pasirengusi prisitaikyti ir toliau plėtoti savo investicijoms už ES ribų skirtas finansines bei politikos priemones, taip papildydama savo tradicinį vystomojo bendradarbiavimo priemonių rinkinį, kad būtų įgyvendinti plataus užmojo darnaus vystymosi įsipareigojimai.

Jeigu šalyse partnerėse sąlygos nepriklausomoms privačioms investicijoms nepakankamai palankios, ES paramą vis dažniau teikia garantijomis. Taip finansinėmis priemonėmis papildomos tradicinės vystomojo bendradarbiavimo priemonės. ES remiamos išorės investicijos, kai jos naudojamos veiksmingiau, padeda modernizuoti šalių partnerių ekonomines struktūras ir infrastruktūrą, o tai savo ruožtu padeda kurti darbo vietas, įskaitant jaunimui skirtas darbo vietas, ir tvarų ekonomikos augimą.

Tačiau išteklius būtų galima panaudoti veiksmingiau. Sąjungos remiamomis išorės investicijomis turėtų būti siekiama pasitarnauti tiek šalies partnerės – paramos gavėjos, tiek ES ilgalaikiams interesams, skatinant ilgalaikius ir glaudžius šalių tarpusavio ekonominius santykius. Svarbu užtikrinti, kad įgyvendinami projektai būtų grindžiami ne trumpalaikiais sumetimais, o turėtų ilgalaikę strateginę vertę tiek šaliai partnerei, tiek ES.

Be to, suteikiant Sąjungos paremtas išorės investicijas privalu atsižvelgti į Sutartyse nustatytus reikalavimus dėl suderinamumo su ES išorės veiksmų politika ir kitomis politikos kryptimis². Dėl esamo fragmentiškumo investicijų sprendimai ne visada priimami visapusiškai juos koordinuojant ir konsultuojantis su visomis institucijomis bei valstybėmis narėmis. Todėl galbūt silpnėja ES gebėjimas siekti savo su trečiosiomis šalimis susijusių išorės politikos tikslų, įskaitant Sąjungos tikslus pagal „partnerystės sistemą“, kuria siekiama darnios ir prie šalių pritaikytos veiklos, „kai Sąjunga ir jos valstybės narės veikia koordinuotai, siedamos priemonės, mechanizmus ir svertus, kad pasiektų visapusiškus partnerystės susitarimus su trečiosiomis šalimis, kad būtų geriau valdoma migracija“³.

Šiomis aplinkybėmis kai kurios valstybės narės pabrėžė būtinybę iš esmės įvertinti vystymuisi skirtą europinio finansavimo finansinę struktūrą ir visų pirma atitinkamas Europos investicijų banko bei Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko (toliau – ERPB) funkcijas⁴. Todėl Vokietija ir Prancūzija išreiškė savo ketinimą įsteigti ekspertų grupę šiam klausimui apsvarstyti.

¹ Atsižvelgiant į 2030 m. darbotvarkę ir Adis Abebos veiksmų darbotvarkę.

² Pagal SESV 208 ir 212 straipsnius Sąjunga užtikrina, kad bendradarbiavimo vystymosi labai politika ir kiti ekonominio, finansinio ir techninio bendradarbiavimo veiksmai būtų vykdomi vadovaujantis ES išorės veiksmų politika ir principais. Pagal ES sutarties 21 straipsnį reikalaujama, kad Sąjunga užtikrintų savo išorės veiksmų įvairių sričių bei jų ir kitų savo politikos krypčių nuoseklumą.

³ 2016 m. birželio 7 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai ir Europos investicijų bankui dėl naujo partnerystės su trečiosiomis šalimis modelio sukūrimo pagal Europos migracijos darbotvarkę, COM(2016) 385 final.

⁴ <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files/germany/events/article/europe-franco-german-declaration-19-06-18>

Komisija prisideda prie visų pastangų, kad išorės investicijų institucinė ir veiklos struktūra taptų dar veiksmingesnė siekiant užtikrinti, kad ji visapusiškai atitiktų dabartinius investicijų uždavinius Afrikoje, ES kaimynystėje ir kitur pasaulyje, tačiau tuo pat metu norėtų pabrėžti, kad būtina surasti greitus ir veiksmingus sprendimus. Kalbant konkrečiai apie Afriką, Komisija šiandien priėmė komunikatą dėl naujo Afrikos ir Europos tvarių investicijų ir darbo vietų kūrimo aljanso⁵, kuriame pateikiamos konkrečios priemonės siekiant toliau įgyvendinti įsipareigojimus, dėl kurių abipusiškai susitarta su Afrikos Sąjunga vykdant Afrikos ir ES partnerystę.

2018 m. pradžioje Komisija jau surengė seminarus, skirtus Europos išorės investicijų finansinei struktūrai, dalyvaujant valstybėms narėms ir atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams.

Komisija ragina šiuo metu nacionaliniu ir Europos lygmenimis veikiančias ir vystymąsi finansuojančias finansų įstaigas bei vystymosi institucijas **neatidėliotino prioriteto tvarka** apsvarstyti galimybę, finansuojant ES biudžeto garantijomis remiamas investicijas, taikyti su ES išorės veiksmų tikslais suderinamą, **glaudesniu bendradarbiavimu grindžiamą modelį**. Siekiant visapusiškai įgyvendinti Sąjungos ir valstybių narių vystymosi politikos bendrąjį koordinavimo principą, nustatytą SESV 210 straipsnyje, šie pagrindiniai subjektai yra visų pirma raginami stiprinti veiklos sinergiją ir gerinti papildomumą, atsižvelgiant į geografinę sritį ir sektorius bei turimas praktines žinias ir patirtį, tuo pat metu išlaikant inovacijas ir sąžiningą konkurenciją bei įvairovę rinkoje. Į tokį bendradarbiavimą taip pat būtų galima įtraukti kitas pasaulines tarptautines finansų įstaigas.

Atsižvelgiant į sudėtingą ir trapią daugelyje ES kaimyninių regionų ir Afrikoje susiklosčiusią padėtį, Komisija tvirtai mano, kad laikas yra pagrindinis veiksnys ir kad ES dabar turi sutelkti dėmesį į veiklos ir praktinius sprendimus, o ne į priemones, kurios pareikalautų tokių esminių institucinių ir struktūrinių pokyčių, kaip naujų įstaigų ar subjektų kūrimas arba papildomo akcinio kapitalo iš ES biudžeto šaltinių pasitelkimas. Pagal Europos Parlamento, Tarybos, Komisijos ir Europos Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo parengtos plataus masto išorės politikos programos ir toliau padės orientuotis pagal ES prioritetus ir partnerystes su susijusiomis šalimis, reaguojant į jų investicijų poreikius. Komisija ir toliau užtikrins, kad ES biudžeto lėšos būtų išleistos kuo protingiau ir kad kiekvienu išleistu euru būtų suteikta didesnė pridėtinė vertė.

2. Kuo geresnis esamų priemonių panaudojimas

Tam, kad pasiektų savo plataus užmojo išorės veiksmų tikslus⁶, ES deda pastangas sutelkti visas atitinkamas priemones ir institucijas, sujungti finansavimo išteklius ir užtikrinti, kad finansinės priemonės tinkamai ir nuosekliai padėtų įgyvendinti ES išorės politikos tikslus. Šiomis aplinkybėmis iš ES biudžeto remiamoms investicijoms tenka pagrindinis vaidmuo. Jos veiksmingai papildo kitas priemones, pavyzdžiui dotacijas, kurios išliks svarbios siekiant atlikti uždavinius, kurių netinka spręsti investicijomis. Todėl svarbu atsižvelgti į investicijų

⁵ Komunikatas „Naujas Afrikos ir Europos tvarių investicijų ir darbo vietų kūrimo aljansas: mūsų investicijų ir darbo vietų partnerystės pakylėjimas į kitą lygmenį“, COM(2018) 643.

⁶ Žr. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 208 straipsnį, Visuotinę ES užsienio ir saugumo politikos strategiją (https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_lt_version.pdf) ir Naująją Europos konsensą dėl vystymosi „Mūsų pasaulis, mūsų orumas, mūsų ateitis“ (OL C 201, 2017 6 30), kuriame remiamasi visuotinei pripažintais Jungtinių Tautų 2030 m. darnaus vystymosi darbotvarkės ir Adis Abebos veiksmų darbotvarkės principais.

poreikių įvairovę ir ES partnerėms kylančius uždavinius, ypač tuos, kurie susiję su pačiomis pažeidžiamiausiomis partnerėmis, įskaitant mažiausiai išsivysčiusias šalis, labiau įsiskolinusias neturtingas šalis ir šalis, kuriose yra nestabili padėtis ir vyksta konfliktai.

2.1 Išorės investicijų planas

ES jau ėmėsi ryžtingų veiksmų veiksmingesnio vystymosi finansavimo linkme. 2016 m. pateiktame **Europos išorės investicijų plane**⁷, papildant tradicinę dotacijomis teikiamą pagalbą siūlomas novatoriškas viešųjų ir privačiųjų vystymosi finansavimo šaltinių telkimo būdas, pagrįstas atitinkamų viešųjų ir privačiųjų subjektų praktine patirtimi. Išorės investicijų plano pagrindas – **Europos darnaus vystymosi fondas**⁸, remiasi J.-C. Junckerio plano ir Europos strateginių investicijų fondo patirtimi⁹, taip pat dešimtmete trečiosiose šalyse atliktų dotacijų ir paskolų derinimo operacijų patirtimi, susijusia su privataus finansavimo pritraukimu siekiant naujoviškesnių ir rizikingesnių investicijų.

Europos darnaus vystymosi fondas grindžiamas pripažinimu, kad viešosios ir privačiosios investicijos yra labai svarbūs darnų vystymąsi lemiantys veiksniai, kad privačiosios investicijos gali papildyti viešąsias išlaidas ir kad įmonės gali būti darnaus vystymosi proceso partnerės, kurdamos visiems naudingas galimybes. Dabartinės daugiametės finansinės programos išorės investicijų planas yra integruotas investicijų Afrikoje ir ES kaimynystėje finansavimo paketas, ir tikimasi, kuris, tikimasi, pritrauks bent 44 mlrd. EUR investicijų. Jei dar būtų gauta tokio paties dydžio įnašų iš valstybių narių arba iš kitų šaltinių, planas galėtų padėti sutelkti dvigubai daugiau – iki 88 mlrd. EUR – papildomų lėšų. Per pirmuosius plano kvietimus teikti investicijų projektus lėšų paklausa viršijo pasiūlą, o dotacijų ir paskolų derinimo operacijos jau vykdomos intensyviau. Pirmosios programos šiuo metu įgyvendinamos vietoje ir jau matyti apčiuopiami jų rezultatai¹⁰. 2018 m. birželio 20 d. patvirtintos pirmosios investicijų programos Afrikoje ir kaimyninėse šalyse, kurioms suteikiama ES garantija ir kuriomis, *inter alia*, pažeidžiamiems asmenims, kuriems šiuo metu kyla sunkumų skolintis pinigų priimtinais sąlygomis, užtikrinama galimybė gauti prieinamas banko paskolas, taip pat kuriomis daugiau nei 25 000 mažųjų įmonių sudaroma galimybė naudotis mobiliosiomis sąskaitomis ir ilgalaikėmis paskolomis. Šios maždaug 800 mln. EUR siekiančios garantijos turėtų padėti papildomai pritraukti apie 8–9 mlrd. EUR viešųjų ir privačiųjų investicijų. **Nors šie pirmieji rezultatai teikia vilčių, vis dėlto informuotumas apie išorės veiksmų planą turi būti didinamas, o jo įgyvendinimas vietoje – toliau spartinamas, pavyzdžiui, rengiant tikslines informavimo kampanijas.**

ES biudžeto lėšomis remiamos investicijos taip pat turi vis daugiau **prisidėti prie struktūrinės reformos įgyvendinimo**. Investicijos gali būti veiksminga reformos ir geresnio valdymo šalyse partnerėse skatinimo priemonė, padedanti sudaryti geresnes sąlygas

⁷ 2016 m. rugsėjo 14 d. Komisijos komunikatas „Europos investicijų, skirtų darbo vietoms kurti ir ekonomikos augimui užtikrinti, didinimas. Antrasis Europos strateginių investicijų fondo etapas ir naujasis Europos išorės investicijų planas“, COM(2016) 581 *final*.

⁸ 2017 m. rugsėjo 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601, kuriuo sukuriamas Europos darnaus vystymosi fondas (EDVF), EDVF garantija ir EDVF garantijų fondas (OL L 249, 2017 9 27, p. 1–16).

⁹ 2015 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/1017 dėl Europos strateginių investicijų fondo, Europos investavimo konsultacijų centro ir Europos investicinių projektų portalo, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) Nr. 1291/2013 ir (ES) Nr. 1316/2013 nuostatos dėl Europos strateginių investicijų fondo.

¹⁰ 2018 m. liepos 11 d. Europos Komisijos parengta Europos darnaus vystymosi fondo 2017 m. veiklos ataskaita (https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/efds-report_en.pdf).

integraciniam ekonomikos augimui skatinant tvaresnes politikos priemones ir reglamentavimo sistemas, tarptautinius žmogaus teisių standartus, įskaitant pagrindinius darbo standartus ir išsamaus patikrinimo reikalavimus, palankesnes verslo sąlygas, naujus verslo modelius ir geresnius valdžios institucijų pajėgumus. Tinkamai naudojamos, jos gali būti įrankis stiprinant kovos su korupcija priemones, gerinant viešųjų finansų valdymą ir stiprinant finansų sektoriaus reguliavimą. Be atskirų investicijų programų finansavimo, ES turėtų, pasitelkdama techninę pagalbą ir palaikydama intensyvesnį dialogą politikos klausimais, daugiau prisidėti prie politikos priemonių, kurios padės pritraukti daugiau viešojo ir privačiojo sektorių investicijų, rėmimo. Tai yra Išorės investicijų plano trečiojo ramsčio tikslas. ES, bendradarbiaudama su šalimis partnerėmis valdymo ir reguliavimo reformų, kovos su korupcija ir neteisėtu kapitalo judėjimu, taip pat institucijų ir pajėgumų stiprinimo klausimais, gali padėti sukurti aplinką, kurioje: labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms lengviau gauti finansavimą; tiek viešosioms, tiek privačiosioms investicijoms pagerėja teisinė sistema; viešųjų pirkimų sistemos tampa veiksmingesnės; investicijos yra naudingos vietos ekonomikai ir darbo vietų kūrimui šalies viduje; skatinamas tarptautinių standartų taikymas. Siekiant nuolat išlaikyti darbo vietas ir ekonomikos augimą, taip pat svarbu palaikyti tinkamą projektų srautą.

2.2 Dabartinė finansinė struktūra teikia galimybių daugiau bendradarbiauti ir pasiekti didesnę sinergiją...

Dabartinė ES išorės investicijų finansinė struktūra pastaraisiais dešimtmečiais keitėsi. **Europos investicijų banko (EIB)**¹¹ – ES banko – pagrindinis tikslas yra ES įgyvendinami projektai, tačiau jis taip pat aktyviai veikia už Sąjungos ribų remdamas Sąjungos politikos priemones, pagrįstas galiojančiomis ES priemonėmis, pavyzdžiui, EIB išorės skolinimo įgaliojimu ir Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno (AKR) investicine priemone. Tuo pat metu, kai buvo pateiktas ES išorės investicijų planas, Europos investicijų banko grupė¹² taip pat pateikė Atsparumo iniciatyvą¹³ ir suteikė didelės vertės investicijų paketus konkrečioms šalims, pavyzdžiui, Ukrainai. Europos investicijų banko grupė neseniai pradėjo svarstyti galimybę įkurti naują vystymuisi skirtą patronuojamąją įmonę.

Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas¹⁴ yra daugiašalis vystymosi investicijų bankas, kurio dauguma akcininkių yra ES valstybės narės ir kurio veikla daugiausia vykdoma Rytų ir Vidurio Europos, Azijos ir Šiaurės Afrikos šalyse. Jis įgijo nemažą vietos lygmens patirtį per vietoje turimą reziduojančių filialų tinklą ir, be kita ko, bendraudamas su partneriais atlieka su politika susijusį darbą, pavyzdžiui, prisideda prie reformų.

Be to, daugelis valstybių narių turi savo nacionalinius vystymosi bankus arba institucijas¹⁵, kurie prisideda prie Sąjungos politikos priemonių įgyvendinimo ir susijusių vietoje vykdomų praktinių veiksmų. Taip pat vis daugėja regioninio vystymosi bankų.

Dabar šie subjektai sutelkia didžiausią vystymuisi skirtą išorės skolinimo dalį ir turi skirtingus įgaliojimus, pajėgumus bei patirtį, pavyzdžiui, geografinės aprėpties, verslo modelio arba vietinių ekspertų buvimo valstybėje, kurioje vykdoma veikla, aspektu. Esama tokių gerų šalių ir institucijų tarpusavio bendradarbiavimo pavyzdžių, kaip ES išorės bendradarbiavimo

¹¹ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 308 straipsnis ir Protokolas Nr. 5.

¹² Europos investicijų bankas ir Europos investicijų fondas.

¹³ http://www.eib.org/attachments/thematic/eib_economic_resilience_initiative_en.pdf

¹⁴ <https://www.ebrd.com/news/publications/institutional-documents/basic-documents-of-the-ebrd.html>

¹⁵ <https://www.edfi.eu/members/meet-our-members/>

derinimo platforma (EUBEC, angl. *EU Platform for Blending in External Cooperation*¹⁶). Tačiau tam tikrais atvejais subjektai, užuot ieškoję naudingos sinergijos ir papildomumo, varžosi dėl investicijų už ES ribų ir ES biudžetu remiamų garantijų.

Siekiant spręsti šį klausimą, esamose struktūrose per gana trumpą laiką turėtų būti pasiekta daugiau sinergijos ir veiksmingumo, pavyzdžiui, plėtojant esamų atskirų finansų įstaigų partnerių atitinkamą **regioninę ir teminę specializaciją** arba Europos investicijų banko ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko **bendras iniciatyvas**, kurios galėtų būti vienas iš būdų pasiremti bendra abiejų institucijų patirtimi, neapribojant kitų subjektų galimybių rinkoje. Šiuo metu Vakarų Balkanų investicijų programa (WBIF, angl. *Western Balkans Investment Framework*¹⁷), Europos investicijų bankas ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas bendradarbiaudami valdo bendrą fondą, o tai rodo, kad toks bendradarbiavimas jau vyksta ir yra įmanomas. Nacionaliniai vystymosi bankai ir institucijos, taip pat tam tikrais atvejais pasauliniai partneriai irgi galėtų prisijungti prie tokio būsimo bendradarbiavimo.

2.3 ...ir nubrėžti aiškesnes politikos gaires

ES turėtų dėti pastangas užtikrinti dar aiškesnes politikos gaires, kad jos išorės veiksmų, o ypač vystomojo bendradarbiavimo politikos priemonių, poveikis būtų kuo didesnis, siekdama, kad visais įgyvendinimo etapais būtų nuosekliai atspindimi jos politiniai tikslai ir uždaviniai. Tai taip pat svarbu siekiant kuo veiksmingiau panaudoti mokesčių mokėtojų pinigus ir užtikrinti visapusišką derėjimą su kitomis ES išorės politikos sritimis. Efektyviau įgyvendinti ES politikos tikslus galima pagerinant įvairių įgyvendinančiųjų partnerių vykdomų veiksmų derėjimą. Nuolatinė esamų konsultacinių mechanizmų peržiūra turėtų padėti pasiekti šį tikslą.

2.4 Geresnis tarptautinių finansų įstaigų bendradarbiavimas ES viduje

Visais atvejais labai svarbu greitai užtikrinti geresnį išankstinį ES koordinavimą atitinkamose tarptautinėse finansų įstaigose. Iki šiol tai nebuvo pakankamai užtikrinama. Tarptautinių finansų įstaigų valdymo struktūrose valstybės narės ir Sąjunga yra atstovaujamos įvairiais formatais. ES keliama vystymosi finansavimo tikslai gali būti pasiekti tik veikiant darniai ir nuosekliai. Tai visų pirma taikoma Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankui. Jungtinei Karalystei palikus Europos Sąjungą, bendra Europos rekonstrukcijos ir plėtros banke turima ES ir valstybių narių kapitalo dalis sumažės nuo 62,8 proc. iki 54,3 proc., todėl bus dar svarbiau rūpestingai koordinuoti ES poziciją rengiantis Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko valdytojų tarybos posėdžiams svarba¹⁸. Toks griežtesnis išankstinis valstybių narių ir Komisijos veiksmų koordinavimas galbūt galėtų ilgalaikėje perspektyvoje nulemti Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko įstatų pakeitimą, kuris leistų banko valdyboje balsuoti bendrai visų ES valstybių narių vardu.

3. ES išorės investavimo pajėgumų didinimas vidutinės trukmės laikotarpiu

¹⁶ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=2852>

¹⁷ WBIF buvo sukurta 2009 m. kaip Europos Komisijos, Europos Tarybos vystymo banko, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko, Europos investicijų banko ir keleto dvišalių paramos teikėjų bendra iniciatyva. Tai – regioninė derinimo priemonė, kuria remiama ES plėtra ir socioekonominis vystymasis Albanijoje, Bosnijoje ir Hercegovinoje, Kosove, buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje, Juodkalnijoje ir Serbijoje.

¹⁸ Didžiausios banko akcininkės, kurios nepriklauso ES, yra: Jungtinės Amerikos Valstijos (10,10 proc.), Japonija (8,60 proc.), Rusijos Federacija (4,04 proc.), Kanada (3,43 proc.), Turkija (1,16 proc.). Kinija turi 0,10 proc. akcijų.

3.1 Pasiūlymas dėl Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės

Didesnio poveikio noru ir principu taip pat grindžiamas Komisijos pasiūlymas dėl **Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės**¹⁹, kuris buvo pateiktas 2018 m. birželio mėn., kaip kitos daugiamečių finansinės programos dalis. Šios priemonės struktūroje atspindimi geografiniai ir teminiai ES prioritetai ir užtikrinama, kad ES turėtų šiuolaikišką, veiksmingą, dinamišką ir lanksčią priemonę siekiant spręsti darnaus vystymosi klausimus, kurie yra ES išorės veiksmų dalis. Todėl šiame pasiūlyme vystomojo bendradarbiavimo įgyvendinimas planuojamas numatant konkrečiomis aplinkybėmis tinkamiausią priemonę, pavyzdžiui, dotacijas, biudžeto paramą, finansines priemones arba garantijas ar priemonių derinį. Į siūlomą naują priemonę integruotas Išorės investicijų plano modelis ir laikomasi tokio pat novatoriško požiūrio į vystymosi finansavimą, pasitelkiant išplėstą Europos darnaus vystymosi fondą (EDVF+) ir naują iki 60 mlrd. EUR siekiančią Išorės veiksmų garantiją²⁰. Į šią sistemą įtrauktos galiojančios Europos darnaus vystymosi fondo, Europos investicijų banko išorės skolinimo įgaliojimų ir Išorės veiksmų garantijų fondo nuostatos.

Taikant naująją priemonę bus labai padidintas derinimo operacijų, garantijų ir kitų finansinių operacijų, kuriomis remiamos išorės investicijos, mastas. Be to, nors Afrikai, kaimyninėms šalims ir Vakarų Balkanams ir toliau bus skiriamas ypatingas dėmesys, garantijos taikymas bus geografiškai išplėstas. Kartu su privačiuoju sektoriumi ir dėl dauginamojo poveikio 2021–2027 m. laikotarpiu gali būti sutelkta iki pusės trilijono eurų vertės investicijų. Siekiant užtikrinti veiksmingiausią ES išteklių valdymą ir atsižvelgiant į labai padidėjusią ES garantijų apimtį, esamą sistemą būtina atitinkamai pritaikyti.

3.2 Sustiprinta Europos finansinė struktūra

EDVF+ tikslui įgyvendinti bus reikalinga išorės finansavimo struktūra, kuri leistų parengti ir įgyvendinti veiksmingus projektus, tuo pat metu įgyvendinant ES strateginės politikos gaires. Šiomis aplinkybėmis, kadangi šiuo metu fragmentiškumas didelis, reikia sustiprinti struktūrą įgyvendinant 2018 m. birželio mėn. Komisijos pasiūlytą programą.

Kad ES finansinėmis priemonėmis būtų įgyvendinami politikos tikslai, kuriuos nustatys Europos Parlamentas ir Taryba, ES turėtų dėti pastangas užtikrinti aiškesnės politikos įgyvendinimo gaires ir labiau jį kontroliuoti, siekdama skatinti kuo veiksmingiau panaudoti mokesčių mokėtojų pinigus, atsižvelgiant tiek į geografinius, tiek į teminius prioritetus. Pagal kitą daugiamečią finansinę programą tai galėtų būti įgyvendinta sukuriant **ES išorės investicijų platformą**, suburiančią visus subjektus, kuriems skiriamos išorės investicijoms naudojamos ES biudžeto garantijos, į naują bendrą, pagal toliau pateiktus principus sukurta sistemą:

- **Pirmasis lygmuo** susijęs su investicijų prioritetinių sektorių ir geografinių sričių nustatymu. Jie bus nustatyti per **daugiamečio programavimo procesą**, remiantis Sąjungos išorės veiksmų tikslais, kaip numatyta reglamente dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės.
- **Antrasis lygmuo** susijęs su ES garantijos naudojimo valdymu. **Už garantijos valdymą atsakinga Komisija**. Ji, be kita ko, suteiks pritarimą dėl garantijos

¹⁹ 2018 m. birželio 14 d., COM(2018) 460 *final*.

²⁰ Šia suma taip pat numatyta finansuoti ES makrofinansinės paramos operacijas, siekiant remti mokėjimų balanso krizės ištiktas šalis (iki 14 mlrd. EUR 2021–2027 m.).

naudojimo (įskaitant rengiamų projektų atitikties politikai patikrą), rizikos parametru nustatymą ir stebėseną siekiant apsaugoti ES biudžetą ir bendrą garantijos naudojimo valdymą²¹. Be to, Komisija nesiektų vykdyti bendro pobūdžio banko operacijų, ji taip pat pakartotinai nediegtų techninės patirties, kurią turi kiti, ir pakartotinai jos nekaupytų. Įvairių projektų ar projektų srauto rizikos pagal politiniu lygmeniu nustatytus prioritetus vertinimą turėtų atlikti **rizikos vertinimo grupė**²².

EDVF+ atidėjiniai sudarys Sąjungos bendro atidėjinių fondo dalį laikantis atitinkamų Finansinio reglamento²³ nuostatų, pagal kurias nepriklausomi ekspertai iki 2019 m. birželio 30 d. turi nuspręsti, kam pavesti bendro atidėjinių fondo turto finansų valdymą.

- **Trečiasis lygmuo** apimtų investicijų įgyvendinimą vietoje ir projektų srauto pateikimą vertinti. Europos investicijų bankas ir kitos vystymosi finansavimo įstaigos, remdamosi turima atitinkama patirtimi ir laikydamosi savų išsamaus patikrinimo procedūrų ir esminių procesų, turėtų sugebėti pasinaudoti ES garantija, kad įgyvendintų projektus, kuriais vietoje sukurama didžiausia ES pridėtinė vertė. Pasiūlyme dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės²⁴ jau numatyta skatinti reikalavimus atitinkančių garantijos šalių tarpusavio bendradarbiavimą. Konkretiems regionams arba sektoriams skirtų bendrų iniciatyvų modelio parengimas būtų sveikintinas dalykas. Komisija, sprendama, kaip veiksmingai, produktyviai ir teisingai naudoti išteklius, palankiai vertins bendradarbiaujant skirtingoms institucijoms parengtų projektų srautus.

Platformai vadovaus Komisija, kuri, koordinuodama savo veiksmus su kitais dalyviais, užtikrins, kad investicijų sprendimų taikymo sritis, vieta ir laikas atitiktų nustatytus investavimo prioritetus ir visa apimančius ES išorės politikos tikslus.

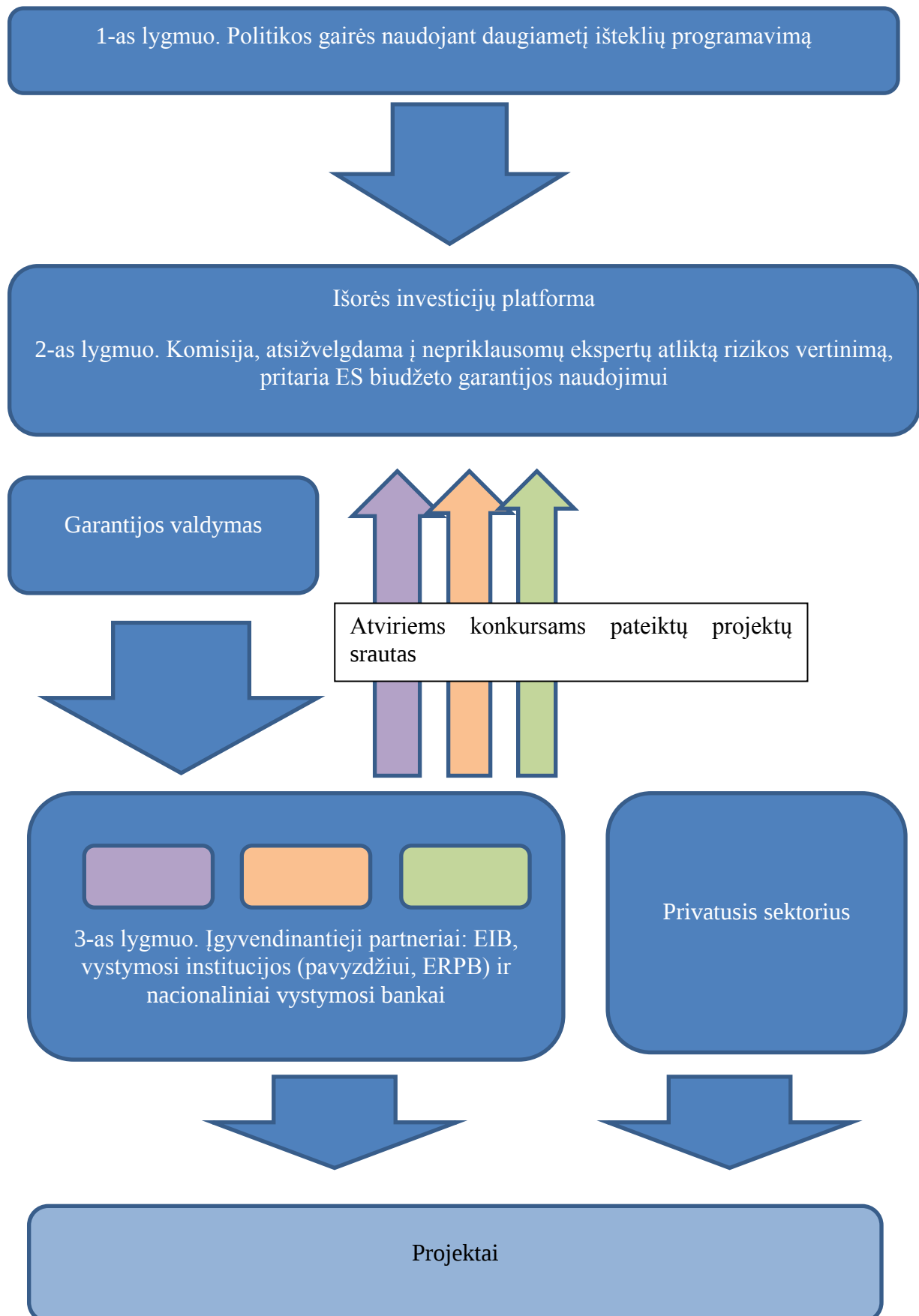
²¹ 2018 m. birželio 14 d. pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (COM(2018) 460 *final*) VI priedas.

²² Tokia rizikos vertinimo grupė galėtų būti sudaryta remiantis įvairiais modeliais. Pavyzdžiui, Komisijai patariantys nepriklausomi ekspertai galėtų būti atrinkti taip: i) paskelbiant privačiojo sektoriaus ekspertų paslaugų už konkurencingą užmokestį konkursą ir įdarbinant ekspertus išorės konsultantais arba ii) ekspertus gali suteikti įgyvendinantieji partneriai (vystymosi finansavimo įstaigos ir nacionaliniai vystymosi bankai). Pastaruoju atveju, siekiant išvengti bet kokio galimo interesų konflikto, ekspertas neturėtų vertinti institucijos, kurioje jis dirba, pateiktų projektų.

²³ 2018 m. birželio 14 d. pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (COM(2018) 460 *final*) 26 straipsnio 5 dalis ir Reglamento (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L 193, 2018 7 30, p. 1) 212 straipsnis.

²⁴ 2018 m. birželio 14 d. pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (COM(2018) 460 *final*) 27 straipsnio 5 dalis.

Sustiprinta Europos Sąjungos išorės investicijų struktūra

4. Išvados

Daugybė investicijų uždavinių ir galimybių Afrikoje, ES kaimynystėje arba kitose pasaulio dalyse negali laukti. Todėl būtina, kad ES nukreiptų savo veiksmus ir kuo veiksmingiau išnaudotų esamas ES priemones, institucijas ir subjektus siekdamas Sąjungos politinių ir politikos tikslų bei uždavinių. Nors ir verta apsvarstyti galimybę ilgalaikėje perspektyvoje įgyvendinti daugiau struktūrinių ir esminių reformų, Komisija mano, kad trumpuoju laikotarpiu vykdomais veiksmais reikėtų stengtis esamas sistemas padaryti kuo veiksmingesnes ir kuo geriau veikiančias.

Todėl buvo nustatyti tokie prioritetai ir veiksmai:

- *visi Europos partneriai raginami sustiprinti bendradarbiavimą ir taip prisidėti prie Sąjungos išorės veiksmų politikos priemonių įgyvendinimo veikiant nuosekliai pagal Sąjungos politinius tikslus ir strateginius interesus;*
- *visi atitinkami partneriai raginami paspartinti Išorės investicijų plano įgyvendinimą. Informuotumas apie planą bus didinamas vykdant tikslinius informavimo veiksmus;*
- *nors ir pripažindami Europos investicijų banko, kaip ES banko, privilegijuotą vaidmenį, EIB grupę ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas, prireikus – kartu su kitais subjektais, raginami Išorės investicijų plano įgyvendinimo procese ir ateityje įgyvendinant Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę toliau ieškoti sinergijos galimybių, pavyzdžiui, svarstyti bendras konkrečių tikslų vykdomas iniciatyvas;*
- *Europos Parlamentas ir Taryba raginami susitarti dėl pasiūlymo dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės pagrindinių parametru svarstant kitą daugiametę finansinę programą;*
- *jai įgyvendinti turėtų būti sukurta sustiprinta europinė investicijų už Europos Sąjungos ribų finansinė struktūra;*
- *turėtų būti sukurtas bendradarbiavimo mechanizmas, kuriuo būtų užtikrinamas geresnis ES valstybių narių pozicijų suderinimas, visų pirma Europos rekonstrukcijos ir plėtros banke.*

Komisija, remdamasi naudingais 2018 m. pradžioje vykusiais svarstymais, 2018 m. spalio mėn. sušauks visus susijusius dalyvius, įskaitant valstybes nares, vystymo finansavimo įstaigas ir kitus suinteresuotuosius subjektus, siekdama kuo greičiau įgyvendinti pirmiau minėtus prioritetus be poveikio vykstančiai teisėkūros procedūrai dėl Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės arba platesnio masto svarstymams dėl ilgalaikės europinės vystymosi finansinės struktūros.